

Paulina Sajna-Kosobucka, (2023). *Badania architektury informacji na przykładzie radia akademickiego. User Experience i User Interface.* Toruń: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. ISBN 978-83-231-4944-6.

Publikacja *Badania architektury informacji na przykładzie radia akademickiego. User Experience i User Interface* ukazała się w 2023 roku nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Monografia składa się z sześciu rozdziałów, wstępu, bibliografii, zakończenia, aneksów oraz dodatkowych spisów (ilustracji, tabel i wykresów).

Architektura informacji to wciąż nowy i nie do końca zbadany obszar odgrywający istotne znaczenie przy tworzeniu serwisów internetowych, aplikacji oraz interfejsów urządzeń, których działanie powinno być zbieżne z oczekiwaniami i potrzebami użytkowników. W literaturze naukowej tematyka ta w ostatnich latach jest dosyć często podejmowana przez przedstawicieli dyscyplin ścisłych, ale nie tylko. Umiejętność odpowiedniego organizowania i etykietowania stron internetowych, intranetowych, społeczności sieciowych oraz oprogramowania w celu wspierania użyteczności informacji to przede wszystkim domena specjalistów informacji, już nie tylko zajmujących się problematyką wyszukiwania, gromadzenia, udostępniania i właściwego przechowywania danych. Coraz częściej, oprócz jakości, zwraca się uwagę na sposób prezentacji informacji. Jest to związane z rozwojem technologicznym i pojawieniem się nowych mediów, które zyskują coraz większe grono odbiorców.

Badacze z zakresu nauk humanistycznych i społecznych traktują architekturę informacji jako obszar służący przede wszystkim użytkownikowi. Jak zauważył Stanisław Skórka, jej podstawowym celem jest badanie zjawisk mających wpływ na proces poszukiwania informacji i efektywność zarządzania informacją. Jest także wykorzystywana w badaniu nowych narzędzi, metod i inspiracji, koncentrując się na samej informacji, analizowaniu jej cech i atrybutów w kontekście całego procesu informacyjnego (Skórka, 2021). Z kolei Marcin Roszkowski, odnosząc się do rozważań najważniejszych teoretyków architektury informacji – Louisa Rosenfelda, Petera Morville i Jorge Arango – zwrócił uwagę na rolę rozumienia i interpretacji w projektowaniu architektury informacji. Według niego, systemy organizacyjne, etykietowania, nawigacji i wyszukiwania powinny być traktowane jako środki ekspresji, sprzyjające nawiązaniu porozumienia pomiędzy użytkownikiem a systemem (Roszkowski, 2019). Architekci informacji coraz częściej muszą uwzględniać potrzeby i preferencje użytkowników. Według Alexandra Bleiera, Colleen M. Harmeling i Roberta W. Palmatiera, projektowanie skutecznych doświadczeń klientów (ang. *user experience*) za pomocą dobrze zaprojektowanych stron internetowych ma kluczowe znaczenie w przyswajaniu informacji, a w konsekwencji – może wpływać także na inne obszary (np. w handlu przyczynia się do podnoszenia sprzedaży). Dlatego specjaliści zajmujący się projektowaniem i zarządzaniem serwisami internetowymi powinni dbać o to, aby końcowy produkt wzbudzał pozytywne odczucia w odbiorcach, którzy będą z niego korzystali (Bleier, 2019).

Monografia Pauliny Sajny-Kosobuckiej to nie tylko studium przypadku, ale także

compendium wiedzy w zakresie teorii architektury informacji. Pierwszy rozdział stanowi punkt wyjścia do rozważań na temat implementowania odpowiednich zasad przy tworzeniu serwisów internetowych. Autorka szczegółowo omówiła systemy organizacyjne, etykietowania, nawigacyjne i wyszukiwawcze, a także zwróciła uwagę na dodatkowe elementy, które mają wpływ na poprawę użyteczności i funkcjonalności tworzonych stron internetowych. Wśród nich zaprezentowała m.in. algorytmy Google, które indeksują treści i hierarchizują wyniki wyszukiwania. Niezwykle ważne, zarówno z punktu widzenia twórców jak i użytkowników jest także wykorzystanie innych metod badawczych m.in. *user experience*, *user interface* oraz *design thinking*. Na szczególną uwagę zasługuje część opisująca eksperymenty z udziałem użytkowników. Autorka dokonała analizy najważniejszych metod testowania, zwracając uwagę na ich poszczególne etapy, a przede wszystkim odpowiedni dobór testerów.

W drugim rozdziale podjęto kwestię transformacji mediów, która jest konsekwencją ich konwergencji i transformacji. Jako przykład zaprezentowano radio internetowe, będące specyficznym rodzajem medium, którego jednym z nadrzędnych celów jest kształcenie przyszłych kadr dziennikarskich. Autorka szczególną uwagę poświęciła witrynom internetowym ośmiu polskich akademickich stacji radiowych, opisując z niezwykłą dbałością poszczególne ich elementy, a także najważniejsze funkcjonalności. Nie zdecydowano się na szczegółowe omówienie każdego serwisu pod kątem zastosowanych rozwiązań. Zabieg ten wydaje się zasadny, biorąc pod uwagę, że głównym tematem publikacji jest rozgłośnia bydgoskiej uczelni, stanowiąca główny przedmiot rozważań omawianej monografii.

Przedstawienie poszczególnych elementów architektury informacji w odniesieniu do bydgoskiego Radia Uniwersytet poprzedzono zaprezentowaniem historii rozgłośni, nadającej od 2007 roku z kampusu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. W dalszej kolejności Autorka dokonała omówienia kryteriów oceny jakości składowych architektury informacji. Wyniki analiz zostały uzupełnione o materiał ilustracyjny w postaci zrzutów ekranowych. Ważną część stanowi zwrócenie uwagi na dodatkowe elementy wspierające architekturę informacji oraz realizację wymogów stawianych przez algorytmy Google. Na przykładzie rozgłośni radiowej, czytelnik może przekonać się, w jaki sposób powinien wyglądać funkcjonalny, użyteczny i prawidłowo indeksowany przez wyszukiwarkę serwis internetowy.

W czwartym rozdziale Autorka podjęła próbę ujęcia pozostałych elementów omawianego serwisu internetowego. W pierwszej kolejności dokonano omówienia sprzętu i oprogramowania, będących składowymi budowy Radia Uniwersytet. Dokonano wyróżnienia czterech najważniejszych wymiarów – technicznego, danych, zabezpieczeń i operacyjnego. Na dalszym etapie pod uwagę wzięto tzw. społeczność sieciową, czyli ludzi odpowiedzialnych za tworzenie i funkcjonowanie rozgłośni. Analizując pracę radiowców, wyszczególniono najbardziej istotne kryteria obejmujące: działalność, związki pomiędzy członkami redakcji oraz parametry sprzęgania zespołów. Przy okazji omówiono najważniejsze zadania poszczególnych zespołów, ujawniając kulisy przygotowania materiałów radiowych. Oprócz prowadzenia audycji w trybie stacjonarnym, istnieje bowiem możliwość nagrywania w trybie zdalnym – za pomocą odpowiedniej aplikacji lub poprzez emisję „na żywo”. Ważną kwestią jest także odpowiednie rozplanowanie ramówki, która wyświetla się w serwisie internetowym. Aby wszystko przebiegało w sposób płynny, redakcja korzysta z arkusza Google skonfigurowanego w taki sposób, by odpowiednie algorytmy potrafiły rozpoznać, że robot prosi o dostarczenie danych.

Piąty rozdział stanowi prezentację wyników przeprowadzonych badań. Wybrane składowe serwisu Radia Uniwersytet zostały poddane ocenie, w ramach której Badaczka przyznawała punkty, dokonując przeglądu najważniejszych elementów wchodzących w skład poszczególnych systemów. Wnioski zostały zaprezentowane w formie tabeli podsumowującej. Zwrócono też uwagę na wygląd serwisu w poszczególnych latach podkreślając, iż najlepszą pod względem architektury informacji była strona funkcjonująca w latach 2013 – 2014. Kolejne jej odsłony sukcesywnie uzupełniano o nowe funkcjonalności, w zależności od potrzeb i oczekiwań użytkowników.

W ostatnim rozdziale przedstawiono propozycje ulepszeń odnośnie do serwisu bydgoskiego Radia Uniwersytet. Autorka nie tylko zwróciła uwagę na elementy, które powinny ulec przebudowie, ale także uzupełniła swoje wnioski o materiał ilustracyjny, który stanowią szkice i projekty nowego serwisu. Załączone makiety zawierają wszystkie części składowe, które mogą wpłynąć na poprawę funkcjonalności strony, a przede wszystkim uczynić ją bardziej przyjazną dla odbiorcy. Zaproponowane rozwiązania mogą także stanowić inspirację dla twórców serwisów internetowych i deweloperów pracujących nad aplikacjami, o czym Autorka wspomniała także w zakończeniu monografii.

Publikacja Pauliny Sajny-Kosobuckiej stanowi ważny głos w dyskusji na temat roli i znaczenia architektury informacji w tworzeniu serwisów internetowych. Zaprezentowanie najważniejszych zasad i wytycznych na przykładzie radia akademickiego pozwala spojrzeć na stronę internetową w szerszym kontekście. Podjęte rozważania stanowią ciekawy punkt wyjścia do kontynuacji badań na ten temat i z pewnością mogą zachęcić czytelników do tego, by jeszcze dokładniej przyjrzeć się kwestiom związanym z architekturą informacji, a przede wszystkim tym elementem, które są kluczowe, jeśli chodzi o użyteczność i funkcjonalność serwisu internetowego.

Bibliografia

- Bleier A., Harmeling, C. M., Palmatier R. W. (2019). Creating Effective Online Customer Experiences. *Journal of Marketing*, 83(2), 98–119
- Roszkowski M. (2019). Każda reprezentacja jest interpretacją – w stronę hermeneutycznej koncepcji architektury informacji. *Zagadnienia Informacji Naukowej*, 2(114), 61–79.
- Skórka S. (2021). Nauka o architekturze informacji: koncepcja dyscypliny naukowej. *Zagadnienia Informacji Naukowej*, 1(117), 7–28.

Przemysław Krysiński

ORCID 0000-0001-7946-3515

*Instytut Badań Informacji i Komunikacji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu*